

**PHÂN BỐ THEO ĐỘ CAO CỦA CÁC HỌ RUỒI MUSCIDAE, CALLIPHORIDAE
VÀ SARCOPHAGIDAE (DIPTERA : BRACHYCERA) Ở VIỆT NAM
PHẦN 2: CÁC LOÀI BẮT GẶP Ở ĐỘ CAO TRÊN 1200 M**

TẠ HUY THỊNH

Viện Sinh thái và Tài nguyên sinh vật

Trong phần 1 của công trình này đã giới thiệu 175 loài ruồi thuộc 3 họ Muscidae, Calliphoridae và Sarcophagidae bắt gặp ở đới cao 700-1200 m của Việt Nam. Trong đó, phần lớn các loài có khả năng xuất hiện ở cả đới thấp hơn và đới cao hơn [7]. Bài báo này liệt kê các loài thu được ở đới cao trên 1200 m, đây là khu vực núi cao và mang khí hậu á nhiệt đới của Việt Nam.

I. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Mẫu vật được thu thập trong rừng và ven rừng, qua các đợt thực địa từ năm 1995 đến năm 2002. Các điểm điều tra như sau:

- a. Sa Pa (Lào Cai), thu mẫu ở độ cao 1500 m,
- b. Ô Quý Hồ, thuộc huyện Sa Pa (Lào Cai), thu mẫu ở độ cao 1700-1800 m,

- c. Sa Sản Hồ, thuộc huyện Sa Pa (Lào Cai), thu mẫu ở độ cao 2000 m,
- d. Phan Si Păng (từ hai phía Lai Châu và Lào Cai), thu mẫu ở độ cao 1800-2500 m,
- e. Đèo Pha Đin (ranh giới giữa hai tỉnh Sơn La và Lai Châu), thu mẫu ở độ cao 1300-1350 m,
- f. Pi Oắc, thuộc huyện Nguyên Bình (Cao Bằng), thu mẫu ở độ cao 1350 m,
- g. Đà Lạt (Lâm Đồng), thu mẫu ở độ cao 1350-1500 m,
- h. Lang Bian, thuộc huyện Lạc Dương (Lâm Đồng), thu mẫu ở độ cao 1800-2100 m.

Dẫn liệu về độ cao đã bắt gặp lấy từ các đợt điều tra từ trước tới nay ở các độ cao khác nhau của Việt Nam [1-6].

II. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

**Danh sách các loài thuộc các họ Muscidae, Calliphoridae và Sarcophagidae
bắt gặp ở độ cao trên 1200 m**

STT	Tên khoa học	Độ cao bắt gặp ở Việt Nam (m)	Điểm thu mẫu
(1)	(2)	(3)	(4)
	Họ Muscidae		
1	<i>Atherigona albiaristatus</i> Shinonaga	1900-2000	c
2	<i>A. aristalis</i> Shinonaga	1900-2000	c
3	<i>A. crassiseta</i> (Stein)	400-2000	a, b, c, d
4	<i>A. gigantipunctata</i> Shinonaga	1900-2000	c

Công trình được hỗ trợ kinh phí của Chương trình nghiên cứu cơ bản

(1)	(2)	(3)	(4)
5	<i>A. kurahashii</i> Shinonaga	1900-2000	c
6	<i>A. laocaiensis</i> Shinonaga	1900-2000	c
7	<i>A. micropunctata</i> Shinonaga	1900-2000	c
8	<i>A. ovatipennis vietnamensis</i> Shinonaga	900-2000	b, c
9	<i>A. setitarsus</i> Shinonaga	900-2000	b, c
10	<i>Atherigona</i> sp1	2000	c
11	<i>Atherigona</i> sp2	1800-2000	h
12	<i>Brontaea ascendens</i> (Stein)	500-1500	g
13	<i>B. nigrogrisea</i> (Karl)	800-2000	c, d
14	<i>B. subtilis</i> (Stein)	900-1500	g
15	<i>B. tonitrui</i> (Wd.)	0-1600	a, e, g
16	<i>Coenosia</i> sp	1800	b
17	<i>D. apicalis</i> (Stein)	300-1800	b, g, h
18	<i>D. bibax</i> (Wd.)	200-2000	a, b, c, d, e, f, g, h
19	<i>D. fulvoapicata</i> Emden	900-1800	a, c, f
20	<i>D. fuscodorsata</i> Shinonaga	1500	a
21	<i>D. melanoteloides</i> Shinon.	900-2000	c
22	<i>D. nigradorsata</i> Shinonaga	1750	b
23	<i>D. vietnamensis</i> Shinonaga	370-1500	a
24	<i>D. xanthodorsalis</i> Shinon.	900-1800	b
25	<i>Eudasyphora cyanicolor</i> (Zett.)	2000	c
26	<i>Graphomyia maculata</i> (Scopoli)	0-2000	a, b, e, f, g, h
27	<i>Haematobia exigua</i> de Meijere	0-1600	a, g
28	<i>Haematobosca sanguinolenta</i> (Austen)	0-2000	a, b, c, e, g, h
29	<i>Hebecnema</i> sp.	2000	d
30	<i>Helina appendiculata</i> (Stein)	1000-1800	b, e, h
31	<i>Heliographa ceylanica</i> (Emden)	300-1800	d
32	<i>H. tonsa</i> (Stein)	800-1800	d
33	<i>Hydrotaea dentipes</i> (Fabr.)	1700-2000	c, d
34	<i>H. gandakiana</i> Shinonaga	900-2000	b, c
35	<i>H. meteorica</i> (Linne)	900-2000	c
36	<i>H. rotundentis</i> Shinonaga	2000	d
37	<i>Lasiopelta</i> sp.	2000	c
38	<i>Limnophora argentata</i> Emden	1700-2000	c, d
39	<i>L. albonigra</i> Emden	0-1600	a, g

(1)	(2)	(3)	(4)
40	<i>L. conica</i> Stein	400-1800	a, g, h
41	<i>L. fallax</i> Stein	300-2000	a, b, c, d, e, f
42	<i>L. minutifallax</i> L. et X.	800-2000	a, b, c, d, e
43	<i>L. procellaria</i> (Walk.)	250-1400	e
44	<i>L. prominens</i> Stein	300-1600	g
45	<i>L. setinerva</i> Schnabl	1750	b
46	<i>L. vietnamensis</i> Shinonaga	900-2000	b, c, e, f
47	<i>Lispe leucospila</i> (Wd.)	0-1500	a, g
48	<i>L. orientalis</i> Wd.	0-2000	a, b, c, g, h
49	<i>L. pygmaea</i> Fall.	400-1500	g
50	<i>L. sericipalpis</i> Stein	1700-2000	b, c, d
51	<i>Morellia hortensia</i> (Wd.)	600-1600	g
52	<i>M. nigrisquama</i> Mall.	300-2000	a, b, c, d, f
53	<i>Musca bakeri</i> Patt.	1800	b
54	<i>M. bezzii</i> Patt. et Cragg.	300-2000	c, d, f
55	<i>M. conducens</i> Walk.	0-2000	a, b, c, e, f, g, h
56	<i>M. con vexifrons</i> Thomson	0-2000	a, b, c, d, e, f, g, h
57	<i>M. crassirostris</i> Stein	0-1500	e, f, g
58	<i>M. domestica</i> Linne	0-2000	a, b, e, g
59	<i>M. formosana</i> Mall.	200-1500	a, e, g
60	<i>M. interrupta pilifacies</i> Emden	1700-2000	b, c
61	<i>M. sorbens</i> Wd.	0-1800	a, b, c, g, e, f
62	<i>M. ventrosa</i> Wd.	0-1800	a, b, d, e, f, g, h
63	<i>Myospila laevis</i> (Stein)	300-1900	d, e
64	<i>M. lenticeps</i> (Thomson)	700-2000	h
65	<i>M. pseudopudica</i> Shinonaga	170-2000	c
66	<i>M. tenax</i> (Stein)	800-2000	c, d
67	<i>Musca hervei</i> Vill.	0-1500	a
68	<i>Neomyia claripennis</i> (Mall.)	0-1500	a
69	<i>N. coeruleifrons</i> (Macq.)	0-1500	a, e
70	<i>N. diffidens</i> (Walk.)	900-1500	a
71	<i>N. fletcheri</i> (Emden)	1100-2000	b, c, d
72	<i>N. gavis</i> (Walk.)	800-1900	b, d
73	<i>N. indica</i> (Rob- Des.)	0-1500	a, e, f, g
74	<i>N. tinorensis</i> (Rob. - Des)	0-2000	a, b, c, d, e, f

(1)	(2)	(3)	(4)
75	<i>Muscina angustifrons</i> (Loew)	1970	d
76	<i>M. pascuorum</i> (Mg.)	1700-2000	b, c, d, f
77	<i>Ophyra chalcogaster</i> (Wd.)	0-2000	a, b, c, d, e, f, g, h
78	<i>O. spinigera</i> Stein	0-2000	a, b, c, e, f, g
79	<i>Phaonia kambaitiana</i> Emden	1970	d
80	<i>P. mystica</i> Meigen	1700-2000	b, c, d
81	<i>Polietes lardaria</i> (Fabr.)	1800-2000	b, c
82	<i>P. fuscisquamosa</i> Emden	1700-2000	b, c, d
83	<i>Mydaea</i> sp.	1800	d
84	<i>Phaonia vietnamensis</i> Shinonaga	1970	d
85	<i>Pygophora trimaculata</i> Karl.	800-2000	a, b, c
86	<i>Pygophora</i> sp1	2000	c
87	<i>Pygophora</i> sp2	1500-2000	a, c
88	<i>Pyrellia cadaverina</i> (Linne)	700-1800	a, b, g
89	<i>Rypellia flavipes</i> Mall.	900-2000	c, f, g
90	<i>Stomoxys calcitrans</i> (Linne)	0-2000	a, b, c, d, e, f, g, h
	Họ Calliphoridae		
91	<i>Bengalia chekiangensis</i> Fan	1100-1400	e
92	<i>B. taiwanensis</i> Fan	900-1600	a
93	<i>B. varicolor</i> (Fabr.)	200-1350	g
94	<i>Borbororhinia bivittata</i> (Walk.)	450-1700	g
95	<i>B. laojanae</i> K et K	300-1500	g
96	<i>Aldrichina grahami</i> (Aldrich)	1500-2000	a, b, c
97	<i>Calliphora vomitoria</i> (Linne)	1800-2500	c, d
98	<i>Catapicephala kurahashii</i> T et K	1500-1700	a, b
99	<i>C. michikoe</i> T et K	1300-1800	a, b
100	<i>Chrysomyia chani</i> Kurahashi	0-1900	b, d, f, g, h
101	<i>C. megacephala</i> (Fabr.)	0-2000	a, b, c, d, e, f, g, h
102	<i>C. nigripes</i> Aubertin	200-1700	b, d, f, g, h
103	<i>C. pinguis</i> (Walk.)	700-1700	b,g
104	<i>C. rufifacies</i> (Macq.)	0-1800	a, b, c, d, e, f, g, h
105	<i>C. thanomthini</i> K. et T.	1000-1900	a, b, d, g, h
106	<i>C. villeneuvi</i> Patt.	200-1700	e, f, g
107	<i>Dexopollenia yuphae</i> Kurahashi	900-1500	g
108	<i>Hemipyrellia ligurriens</i> (WWd.)	0-1700	a, b, e, f

(1)	(2)	(3)	(4)
109	<i>Hypopygiopsis infumata</i> (Bigot)	50-1700	b, e, f, g
110	<i>H. tumrasvini</i> Kurahashi	200-1700	b, f, g
111	<i>Idiella divisa</i> (Walk.)	200-1400	e, f
112	<i>I. mandarina</i> (Wd.)	200-1500	a, f, e, g
113	<i>I. tripartita</i> (Bigot)	900-1300	f
114	<i>Isomyia fascialis</i> James	600-1400	g
115	<i>I. isomyia</i> (Seguy)	800-1700	g, h
116	<i>I. prasina</i> (Bigot)	200-1500	g
117	<i>I. viridana</i> (Townsend)	600-1700	g, h
118	<i>I. viridaurea</i> (Wd.)	800-1500	g
119	<i>I. pictifacies</i> (Bigot)	1500	a
120	<i>Lucilia bismarckensis</i> Kurahashi	1500-2000	a, b, c
121	<i>L. cuprina</i> (Wd.)	0-1500	g
122	<i>L. papuensis</i> Macq.	500-1700	a, b, c, d, e, f, g, h
123	<i>L. porphyrina</i> (Walk.)	0-1900	a, b, c, d, e, f, g, h
124	<i>Melinda itoi</i> Kano	1800-2000	a, b, c
125	<i>M. pusila</i> (Vill.)	1300-2000	a, b, c
126	<i>M. scutellata</i> (S.- W.)	800-1500	g
127	<i>Polleniopsis dalatensis</i> Kurahashi	900-2000	g
128	<i>P. fulvipes</i> Kurahashi	1350-1500	g
129	<i>Phumosia coomani</i> (Seguy)	50-1600	e, f, g
130	<i>P. indica</i> Surcouf	600-1700	g, h
131	<i>Rhinia apicalis</i> (Wd.)	450-1500	a, e, f, g
132	<i>Rhyncomyia setipyga</i> Vill.	200-1500	a, g
133	<i>Stomorphina discolor</i> (Fabr.)	50-1800	a, b, c, d, e, f, g, h
134	<i>S. melastoma</i> (Wd.)	200-1500	g
135	<i>S. obsoleta</i> (Wd.)	1700-2000	b, c
136	<i>S. procula</i> (Walk.)	300-1900	g, h
137	<i>S. siamensis</i> K. et T.	200-1500	g
138	<i>S. xanthogaster</i> (Wd.)	200-1500	a
139	<i>S. prolata</i> (Walk.)	800-1700	g, h
140	<i>Tainanina sarcophagoides</i> (Mall.)	600-1700	a, b, e, f
	Họ Sarcophagidae		
141	<i>Amobia quatei</i> Kurahashi	1500	g
142	<i>Bercaea africa</i> (Wd.)	1700-1800	b

(1)	(2)	(3)	(4)
143	<i>B. haenorhoidalis</i> (Fall.)	1700-2000	b, c
144	<i>Boettcherisca nathani</i> Lopes	150-2000	d, e, g, h
145	<i>Metopia suifenhoensis</i> Fan.	1350-1500	g
146	<i>M. yunnanica</i> C. et Z.	1700-2000	b, c, d
147	<i>Pandelleana struthiodes</i> X., F. et L.	1300-1800	a, b, f
148	<i>Parasarcophaga albiceps</i> (Mg.)	0-2000	a, b, c, d, e, f, g, h
149	<i>P. javana</i> (Macq.)	250-2000	a, b, c, d
150	<i>P. hirtipes</i> (Wd.)	400-1300	G
151	<i>P. khasiensis</i> (S.- W.)	1900-2000	C
152	<i>P. misera</i> (Walk.)	0-1500	a, g
153	<i>Phallosphaera graveyi</i> (S.- W.)	900-2000	b, c
154	<i>Pierretia thinhi</i> K. et K.	1320	G
155	<i>Sarcorodendorfia antilope</i> (Bott.)	800-1800	a, b, e
156	<i>Seniorwhitea princeps</i> (Wd.)	0-1500	a, e, f, g

Ghi chú: * loài mới bổ sung cho khu hệ Việt Nam

Trước hết, từ kết quả thực địa trong năm 2002, chúng tôi bổ sung một vài dẫn liệu cho công bố ở phần 1 [7]. Từ Bạch Mã (Thừa Thiên - Huế) ở độ cao 1200 m đã thu được thêm loài *Melinda crinitarsis* Vill. (Calliphoridae), đây là ghi nhận mới cho khu hệ Việt Nam. Cũng ở điểm đó thu được *Megophyra* sp. (Muscidae), đây có thể là loài mới cho khoa học. Từ Bảo Lộc và Lạc Dương (Lâm Đồng) ở độ cao 800- 2000 m, thu được *Myospila lenticeps* (Thomson), loài này trước đây phát hiện được ở các vùng thấp hơn. Như vậy, tổng số loài bắt gặp ở độ cao 700-1200 m là 178 loài, chiếm 62,46% tổng số loài đã ghi nhận, trong đó số loài chỉ bắt gặp ở độ cao này là 20 loài.

Trong 8 điểm điều tra ở độ cao trên 1200 m, có 4 điểm thuộc dãy Hoàng Liên Sơn, 1 điểm thuộc khu Tây Bắc, 1 điểm thuộc khu Đông Bắc và 2 điểm thuộc cực Nam Trung bộ. Từ các điểm trên đã thu được 156 loài ruồi, chiếm 54,74% tổng số loài đã ghi nhận ở Việt Nam. Trong số này, có 49 loài chỉ bắt gặp ở đới cao trên 1200 m và phần lớn chỉ gặp ở độ cao trên 1500 m.

Hầu hết các loài đặc trưng cho đới cao này tập trung ở Hoàng Liên Sơn (42 loài), ở Pi Oắc

chỉ có 1 loài và ở Đà Lạt- Lang bian có 4 loài. Rất ít loài gặp đồng thời ở hai khu vực, chỉ có 1 loài gặp cả ở Hoàng Liên Sơn và Pi Oắc, 1 loài gặp cả ở Hoàng Liên Sơn và Lang bian.

Có thể nói đây là 49 loài ưa lạnh, trong chúng có 17 loài của vùng Cổ Bắc hoặc Toàn Bắc, đó là *Eudasyphora cyanicolor*, *Hydrotaea dentipes*, *H. meteorica*, *H. gandakiana*, *Limnophora setinerva*, *L. argentata*, *Phaonia mystica*, *P. kambaitiana*, *Muscina angustifrons*, *M. pascuorum*, *Polietes lardaria* (Muscidae); *Calliphora vomitoria*, *Aldrichina grahami*, *Melinda itoi*, *M. pusila*, *Stomorphina obsoleta* (Calliphoridae); *Bercaea haemorhoidalis* (Sarcophagidae). Những loài này chỉ phân bố tới Việt Nam ở độ cao trên 1500 m thuộc dãy Hoàng Liên Sơn và không phân bố xuống phía nam vùng Đông Phương.

Cần nói thêm rằng, trong số 49 loài đặc trưng cho đới cao trên 1200 m, có 17 loài mới được công bố là loài mới cho khoa học trong vài năm gần đây trên cơ sở vật mẫu thu được từ chính các điểm điều tra trên [1-4].

Trong bài báo này, cũng ghi nhận thêm 6 loài phát hiện lần đầu tiên ở Việt Nam: *Polietes*

lardaria, *Lucilia bismarckensis*, *Isomyia pictifacies*, *Melinda itoi*, *Stomorphina obsoleta* và *Bercaea haemorrhoidalis*.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Kano R., T. H. Thinh, H. Kurahashi**, 1999: Bull. Nat. Sci. Mus. Tokyo, 25(2): 129-141.
2. **Shinonaga S., T. H. Thinh**, 1999: Jpn. J. Syst. Entomol., 5(2): 273-289.
3. **Shinonaga S., T. H. Thinh**, 2000: Jpn. J. Syst. Entomol., 6(1): 37-58.
4. **Shinonaga S., T. H. Thinh**, 2000: Jpn. J. Syst. Entomol., 6(2): 183-197.
5. **Tạ Huy Thịnh**, 2000: Động vật chí Việt Nam, Tập 6. NXB KH&KT, Hà Nội.
6. **Tạ Huy Thịnh**, 2000: Những vấn đề nghiên cứu cơ bản trong Sinh học. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 456-458.
7. **Tạ Huy Thịnh**, 2002: Tạp chí Sinh học, 24(4): 1-8.

ALTITUDINAL DISTRIBUTION OF THE MUSCIDAE, CALLIPHORIDAE AND SARCOPHAGIDAE IN VIETNAM PART 2: THE SPECIES AT ALTITUDE OVER 1200 M

TA HUY THINH

SUMMARY

During the period of 1995-2002, the author has collected 156 species of house flies, blow flies and flesh flies from 8 localities at altitudes of 1200-2500 m in Vietnam. Forty nine species are characteristic for this zone, of which 31 species are of house flies, 10 of blow flies, and 8 of flesh flies. Among them, 17 ones are of palaeartic or holarctic composition, they are *Eudasyphora cyanicolor*, *Hydrotaea dentipes*, *H. meteorica*, *H. gandakiana*, *Limnophora setinerva*, *L. argentata*, *Phaonia mystica*, *P. kambaitiana*, *Muscina angustifrons*, *M. pascuorum*, *Polietes lardaria* (Muscidae); *Calliphora vomitoria*, *Aldrichina grahami*, *Melinda itoi*, *M. pusila*, *Stomorphina obsoleta* (Calliphoridae); *Bercaea haemorrhoidalis* (Sarcophagidae). It is interesting that these species have been found only in localities at altitudes over 1500 m of the Hoanglienson mountain.

The present paper records 7 new species for Vietnam: *Polietes lardaria* (Fabr.), *Lucilia bismarckensis* Kurahashi, *Isomyia pictifacies* (Bigot), *Melinda itoi* Kano, *Stomorphina obsoleta* (Wd.), *Bercaea haemorrhoidalis* (Fall.) at altitudes over 1200 m and *Melinda crinitarsis* Vill. at altitude of 1200 m.

Ngày nhận bài: 6-9-2002